

Кримінально–процесуальні засади в умовах становлення соціально-правової України

Шелестинський В.А., курсант ННПФПСКМ НАВС

Науковий керівник: заслужений юрист України, кандидат юридичних наук, доцент Письменний Д.П.

Понад півсторіччя тому Генеральна Асамблея ООН прийняла Загальну декларацію прав людини, де визнала, що людина є найвищою соціальною цінністю. У Конституції України втілено основні засади (принципи) визначені Загальною декларацією і Європейською конвенцією про захист прав і свобод людини. Конституція проголошує нашу державу суверенною, незалежною, демократичною, соціальною і правовою. Людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпеку найвищою соціальною цінністю (ст.3 Конституції) [1]. Кожна держава повинна створювати для своїх громадян максимально сприятливі умови для забезпечення їх прав, проголошених у національному законодавстві та міжнародних пактах. Отже, права і свободи людини і громадянина та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Суди, як одні з правоохоронних органів, щороку вирішують понад мільйони проваджень, при цьому їх кількість, що надходять на їх розгляд, постійно збільшується. Це пов'язано головним чином із зростом злочинності, а також із рядом помилок, які допускаються органами правосуддя. Найчастіше ці помилки торкаються засад кримінального процесу. Як найбільш серйозне порушення однієї з засад, наприклад, засади законності, потрібно розглядати безпідставне засудження невинуватих громадян і необґрунтоване виправдання злочинців.

Важливим є підвищення ролі юридичної науки, яка покликана сприяти усуненню перешкод до здійснення правосуддя, утвердженню демократії, справедливості, істинності, гуманності. Система юридичних наук відводить істотно роль кримінальному процесу, зокрема вивченню його засад, які широко розглядаються і обговорюються у науковій літературі з метою вдосконалення і правильного застосування на практиці. Однозначно слід зазначити, що проблематика засад (принципів) кримінального провадження виступала і виступає предметом дослідження багатьох учених, наприклад, у підручниках з курсу кримінального процесуального права за редакцією таких авторів як Алексеев Н.С., Міхеєнко М.М., Нор В.Т., Шибіко В.П., Корневий Л.М., Лупинська П.А., Строговіч М.С. Причому аналізу піддавались як система засад кримінального провадження загалом, так і зміст окремих із них.

Наука розуміє засади як основу, вихідне положення, наріжний камінь певної теорії, вчення, ідеї. Право ж розглядає данне поняття як фундамент, що об'єктивно обумовлений для формування правової системи в цілому та здійснення правового регулювання.

У новому КПК України міститься глава 2 «Засади кримінального провадження», де в ст. 7 перераховуються усі принципи кримінального процесу [2].

Крім того засади визначають сутність, зміст усього кримінального провадження, відображають його характерні риси. Засади кримінального

провадження випливають з його завдань, у свою чергу завдання кримінального провадження формуються з урахуванням його засад. Засади, з однієї сторони, є об'єктивною категорією, оскільки відображають загальні закономірності суспільних відносин у сфері кримінального провадження, а з іншої – мають суб'єктивну природу, оскільки є вольовим актом держави, продуктом свідомої творчості законодавця. Очевидним є те, що засади кримінального провадження, будучи продуктом політики держави у сфері кримінальної юстиції, насамперед формуються у вигляді ідей, що поступово в процесі правотворчості закріплюються у нормах чинного законодавства [3].

Наша держава іде по шляху реформування правоохоронних органів, для чого розробляються проекти законів, кодексів та інших нормативних актів. Досвід правових держав свідчить, що визначені послідовності в законотворчому процесі не існує. Кожна держава приймає насамперед те, чого найбільше потребує. Це впливає зі статті 8 Конституції України, згідно якої визначається і діє засада верховенства права, а норми Конституції, що закріплюють права і свободи людини і громадянина, є нормами прямої дії. Виходячи з цього конституційного положення та гарантованого права кожного на судовий захист прав і свобод, суди повинні забезпечувати їх надійну реалізацію шляхом своєчасного і правильного розгляду судових справ з додержанням усієї процедури і принципів кримінального процесу.

Застосування кримінально-процесуальних засад є проблематичним питанням, оскільки саме від їх додержання залежить доля осіб, що беруть участь у процесі: їх воля, честь і гідність, репутація, можливість нормально жити і працювати. А так як найвищою цінністю держави є людина, то розробки мехнізму однакового об'єктивного застосування кримінально процесуальних засад на практиці, задля захисту вище перерахованих прав і свобод людини є одним із важливих завдань будь-якої держави, а враховуючи теперішню ситуацію в нашій державі додержання цих засад є обов'язковим, а детальне опрацювання цього питання в подальшому вченнями є необхідною умовою становлення соціально - правової України.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року.
2. Кримінально-процесуальний Кодекс України // Відомості Верховної Ради України, - 2013. - № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88.
3. Мамка Г. М. Проблемні питання застосування КПК в сучасних умовах: Матеріали круглого столу (Київ, 4 квітня, 2014). - К.: ФОП Ліпкан О.С., 2014 – 208 с.

Функції прокурора у досудовому розслідуванні

Шкуратовський Д.В., курсант ННПФПСКМ НАВС

Азаров Ю.І., професор кафедри кримінального процесу НАВС, кандидат юридичних наук, професор

Прийняття Кримінального процесуального кодексу України (КПК України) є одним із ключових етапів здійснення судово-правової реформи, реформи кримінальної юстиції України. Зміна моделі